

Socialdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande: SOU 2011:15 Rehabiliteringsrådets slutbetänkande (dnr S2011/2387/SF)

Sammanfattning

Nationella Nätverket för Samordningsförbund, NNS ställer sig i huvudsak bakom Rehabiliteringsrådets förslag. Vi anser dock att många av förslagen behöver breddas och fördjupas för att ännu bättre omfatta samordningsförbundens primära målgrupper. Det får inte finnas någon motsättning mellan satsningar i början respektive i slutet av sjukfall. Så länge individen är i behov av samordnande rehabiliteringsinsatser för att komma tillbaka till arbetslivet bör man vara garanterad att alla inblandade gör vad som krävs. I samordningsförbunden möts merparten av de aktörer som behöver samverka runt individen. I det fortsatta arbetet bör regeringen därför beakta de samlade erfarenheterna från samordningsförbunden för finansiell samordning.

Samordningsförbund bör finnas i alla kommuner och finansieringsfrågan lösas långsiktigt.

Förslagen behöver breddas och fördjupas

Vi menar att kommittén varit onödigt smal i sina förslag och att uppdraget medger en bredare ansats. Det medicinska perspektivet är dominerande och behöver enligt vår mening tydligare breddas till att omfatta även insatser från övriga parter. Tydligare bör det framgå hur viktigt det är med insatser från arbetsgivare, kommunernas socialtjänst och arbetsförmedling. Vidare att all planering utgår från individens behov och möjligheter. Rehabiliteringsberedningens förslag är en bra början men behöver snabbt kompletteras med förslag på hur individen blir mer delaktig i sin process för återgång i arbete samt med övriga aktörers insatser.

Till exempel beskrivs särskilt i utredningens avsnitt om neurologi och onkologi hur viktig samverkan är mellan flera aktörer, samtidigt föreslås att insatser i samband med dessa sjukdomar *inte* ska omfattas av rehabiliteringsgarantin. Även om det relativt sett är ett fåtal individer, bör inte garantin begränsas till vissa diagnoser.

Utformas i stället en garanti baserad på individens behov och möjligheter till återgång i arbete utestängs ingen på grund av diagnos.

Samordningsförbundens målgrupper

Målet med de insatser som samordningsförbunden finansierar är att de individer som är i behov av samordnande insatser ska uppnå eller förbättra sin arbetsförmåga.

De individer som är föremål för åtgärder har behov av samordnade insatser från mer än en part av förbundens medlemmar. De har ofta varit borta länge från arbetslivet och har en komplex problembild. Lidandet är stort och vägen tillbaka till arbetslivet är lång och mödosam. Insatserna är långvariga. Det är viktigt att inte bara arbeta med inflödet till sjukförsäkringen och begränsa rehabiliteringsgarantin till korta sjukfall. För personer med långvarig frånvaro och som ofta provat på en rad olika åtgärder, behövs garantin för att ta tillvara den arbetsförmåga som kan finnas. Eftersom orsaken till frånvaron kan vara komplex och sammansatt (det kan vara en kombination av sjukdom, arbetslöshet och social problematik) måste rehabiliteringsarbetet utformas utifrån individens behov och manifesteras i en gemensam plan. För att garantera att alla individer med komplexa behov ska kunna få sina behov tillgodosedda, bör samordningsförbund införas i hela landet och dagens finansieringen med fem procent av sjukpenninganslaget överges. Istället bör finansieringen lösas genom anslag på sedvanligt sätt.

Övriga fördelar

Utöver vinsterna för individen blir detta även vinster för samhället i stort. Företaget Payoff har sammanställt resultat från 34 samhällsekonomiska utvärderingar av insatser gjorda genom den finansiella samordningen mellan 2007-2010. Givetvis är insatserna av skiftande karaktär som försvårar sammanställningen men det är ändå intressant. För första gången visas upp en volym som ingen har sett tidigare. För samhället som helhet är:

- Mediantiden för payoff (hemtagen investeringskostnad) är endast tio månader
- Lönsamhet per deltagare är cirka 27 000 kr efter ett år
- Lönsamhet per deltagare är cirka 314 000 kr efter fem år
- Avkastning per satsad krona är 2,55 kr efter ett år
- Avkastning per satsad krona är cirka 9 kr efter fem år
- Deltagarna har ökat sina disponibla inkomster med 20 175 kr

Kompletterande synpunkter

NNS anförde i sitt yttrande 2010-04-12 över betänkandet Se medborgarna (SOU 2009:92)

”Genom att bilda samordningsförbund ges samverkande parter, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommun/er och landsting, unika möjligheter att utveckla välfärdsarbetet. Den finansiella samordningen ger möjlighet till en gemensam arena där samverkande myndigheter kan utveckla en helhetssyn och ta ett samlat ansvar utifrån den enskilde individens behov.

Samordningsförbunden kan, genom att finansiera samordnade insatser, bidra till att medborgare får rätt rehabilitering och ett adekvat bemötande. Samordningsförbunden kan även medverka till ökad kunskap och förbättrad kunskapsöverföring mellan myndigheterna genom gemensamma och nya modeller för uppföljning/utvärdering. Samordningsförbundet bidrar även till metodutveckling och effektivare användning av gemensamma resurser.

Finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (Finsam) har, enligt NNS bedömning, inneburit att gemensam målstyrning och helhetssyn underlättats för deltagande myndigheter genom att lagstiftningen förser myndigheterna med en finansiell och organisatorisk ram. Olika utvärderingar bekräftar att finansiell samordning bidrar till en tydlig struktur i form av gemensamma resurser och en gemensam styrelse.

Inspektionen för socialförsäkring, ISF, hävdar i sin rapport: Samverkan inom socialförsäkringen. En sammanställning av uppföljnings- och utvärderingsrapporter inom verksamheter finansierade med samverkansmedel (Rapport 2010-2).

”ISF:s samlade bedömning är att fyrpartssamverkan har bäst förutsättningar att lyckas utifrån både deltagarnas och organisationens perspektiv. Förbundens konstruktion medför att relevanta aktörer inkluderas, individen är huvudperson i de insatser som beskrivits och verksamheten är förankrad såväl bland politiker som bland de samverkande organisationerna. Däremot finns det anledning att ompröva finansieringens konstruktion.”

Avslutande synpunkter

Rehabiliteringsrådet anser att den framtida utformningen av rehabiliteringsgarantin omedelbart måste ses över, vidareutvecklas och fördjupas i samverkan med sjukvårdshuvudmän och andra aktörer. NNS instämmer i detta och förutsätter, mot bakgrund av ovanstående, att samordningsförbundens samlade erfarenheter utgör ett viktigt bidrag i detta arbete.

Nationella Nätverket för Samordningsförbund

Kurt Kvarnström
Ordförande

Marie Litholm
Vice ordförande

